СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 162. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 14-го ЛИПНЯ 1951. — No. 162. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 14, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОНГРЕС ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА СИЛЬНУ ОБОРОНУ

Вашингтон. — Президент Труман заявив в часі пресової конференції, що він сповнив свій обов'язок щодо краєвої оборони, а тепер черга на Конгрес, щоб ухвалив відповідний закон. Це мала би бути відповідь президента на конґресову опозицію, звернену проти висоти бюджету, предложеного адміністрацією. Ця опозиція це коаліція республиканців з південними демократами. Не зважаючи на цю заяву президента, близькі йому кола переконані, що він від свого не відступить і готов ще навіть сам з'явитися в Конгресі й промовляти в справі прийняття бюджету в такому виді, як його предложено. До того справи маються так, що з 59 білійонів долярів, яких домагається департамент оборони (ген. Маршал), не зужиють в 1952 році на оборону більше як 40 білійонів, що є двічі стільки, як в 1951 році, бо не буде можна виробити в такому короткому часі більше матеріялів, потрібних для оборони. З цього виходило б, що передбачувані на оборону видатки в 1953 році зменшаться. На Конгрес подiлає ще й те, а про що вже голосно говориться, що президент Труман отримав довірочні інформації від розвідки про нове зброєння Росії. Тому навіть республиканці не надіються, щоб можна було обтяти бюджет на більше як один, а найвище два білійони. Найбільше втнуть ті фонди, що призначені на чужинецьку допомогу, з якої мали б користати Англія і Франція, а далі ті країни, що є обняті Атлантійським Пактом. Але й це станеться головно з ненависти до Діна Ачесона, секретаря стейту, а цей фонд є якраз до його розпорядимости. Предложено на ту ціль видатки виносять у бюджетовім проєкті 8.5 білійонів долярів.

РОБІТНИЦТВО ЗА ГОСТРУ КОНТРОЛЮ ЦІН

Вашингтон. — Контроля платень і цін, доля яких опинилася тепер у руках Конґресу, це така проблема, яка, цілком зрозуміло, живо обходить кожну людину, а зокрема провід зорганізованого робітництва, бо пильнувати цього належить до його головних обов'язків. Так треба розуміти наради представників „Юнайтед Лейбор Палісі Комітi" з 125 конґресменами, які відбулися в Капітолю за посередництвом конґресмена А. Сабата, демократа з Ілиной. Вилием Е. Грін, президент Американської Федерації Праці та Джеймс Кері, секретар Конґресу Індустріяльних Організацій, заявили конґресменам, що робітництво підніме бунт проти контролі платень, як Конґрес не ухвалить рівночасно закону про гостру і ефективну контролю цін. Домагання робітничих представників цілком логічне, бо як можна зупиняти підвишки платень, коли не шукається одночасно засобу, який не допускав би зросту цін на товари. Робітничі представники ще заявили, що вони відбули конференцію з президентом Труманом, який їх запевнив, що він певно заветує ухвалений Конґресом законопроєкт про контролю цін, якщо він буде мякий.

ХОЧ ЗВІЛЬНЕНІ, АЛЕ ДАЛІ В ТЮРМІ

Ню Йорк. — Апеляційний суддя Лірнд Генд уневажнив зарядження федерального судді Силвестра Райена в справі 15 комуністів. Вони залишилися в тюрмі, бо суддя уневажнив запоруку, яку зложила за них організація, яка називає себе „Сивил Райтс Конгрес". Суддя Райен назвав цю організацію, яку сам уряд зараховує до підривних, „негідною довір'я", спираючись ще й на тому, що 8 комуністів, за яких ця організація ручила, втікли. Апеляційний суддя Генд, років 79, уневажнив зарядження судді Райена як „неконституційне". Це вивело з рівноваги прокуратора Ірвінґа Р. Сейпопола, але суддя не хотів навіть слухати його аргументів, а тільки заявив, що так він рішив і так буде. Суддя, якого зараховують до найбільших правників, почував себе погано, бо була спека і нарікав, чому він має тим усім клопотатися, коли він уже давно на відставці. Тому, що інші апеляційні судді на вакаціях, а він один залишився, то й мусить рішати про відклик адвокатів комуністів від рішення судді Райена. Та наладнавши, що хоч суддя Генд уневажнив зарядження судді Райена, то забув підписати звільнення з тюрми 15 комуністів, так, що вони надалі остали в тюрмі. Генд назначив також поруку для Геммета та Гонтона, трестісів „Сивил Райтс Конґрес", по $10,000 для кожного, але цеї поруки того дня не зложено й вони теж залишились в тюрмі. Вони покарані тюрмою.

СУСПЕНДОВАНО ВИСОКИХ УРЯДОВЦІВ З ПРИЧИНИ БЕЗПЕКИ

Вашингтон. — Департамент стейту подав до відома, що від 27 червня не урядують два його урядовці, Олівер Едмонд Клоб, директор Офісу для справ Китаю, та Джан Патон Дейвис мол., який був членом політичного штабу департаменту. Одначе ця суспенза не означає, що вони нелояльні чи винні. Це сталося тільки наслідком закидів, які підняли сенатор Джозеф Р. МекКарті, республиканець з Висконсин та інші, неначе б департамент стейту став притулком для комуністів. Запідозреними були теж Клоб та Дейвис. Департамент заявив, що тут не йдеться про „льояльність", а про „безпеку", бо льояльність їх не є квестіонована,- а мова про те, чи часом Клоб та Дейвис не виявили десь нехотячи чогось такого, що не повинно бути сказане. Обидва будуть переслухані Радою Льояльности і Забезпеки, Дейвис 23 липня, а Клоб 31 липня. Тепер кожний урядовець, якого має ця Рада переслухувати, є тим самим суспендований на так довго, поки справа не вияснится. Подібних випадків є тепер коло 500, згідно з тим, що подав М. МекДермот, пресовий урядовець департаменту стейту.

В АМЕРИЦІ

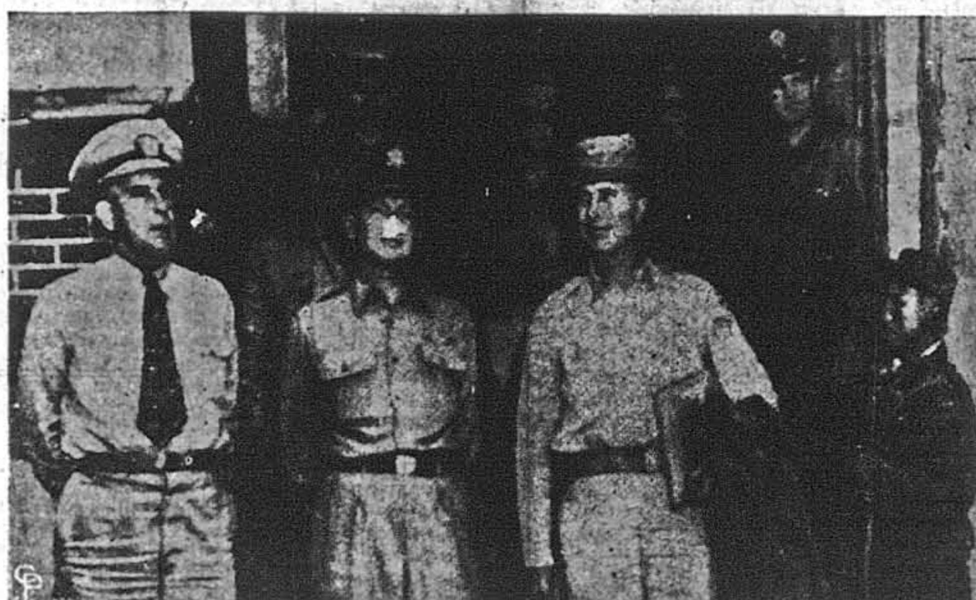
● **Шість постійних авіаційних баз** у Французькому Марокко побудують Американські Повітряні Сили, склавши про це відповідну угоду. Одна з цих баз (у Рабаті) правитиме за головну кватирю.

● **Голос Америки** гостро відповідає на безчесну комуністичну пропаґанду, заявляючи, що Москва робить із корейських переговорів „свято пропаґанди". Москалі зокрема кричать, що представники ОН пішли в Каесонґ „благати миру".

● **Столітній ювілей Лярамського** договору ЗДА з індіянськими племенами пропонує відзначити сенатор Френсиз Кейз випуском ювілейної трицентової поштової марки.

● **Чотири мільйони** неоподаткованих цигарок продав крамар студентам Смітс-Каледжу в Нортгемптоні, заробивши на тому $10,000. Спійманий на злочині податковим аґентом крамар заплатив $500 штрафу.

● **Удосконалення електричного „мозку"**, який збільшить ефективність інтерконтинентального бомбовика В-36, зменшить стомлювання пілота і уточнить попадання бомб — *оголосили в Міннеаполісі.*

АЛІЯНТСЬКА ВІЙСЬКОВА ДЕЛЕҐАЦІЯ опускає дім, в якому відбуваються переговори в справі перемир'я, на коротко перед припиненням цих переговорів в наслідок комуністичної відмови допустити до Каесонґ аліянтських кореспондентів. На фото (в першому ряді від ліва) стоять в дверях: адмірал Чарлз Тирнер Джой, голова делеґації; ген. Л. С .Крейґі та ген. Г. І. Годес. В другому ряді є інші члени аліянтської делеґації та невідступний комуністичний сторож.

МИРОВИЙ ДОГОВІР ПЕРЕДБАЧУЄ ПОВНУ СУВЕРЕННІСТЬ ЯПОНІЇ

Вашингтон, 13 липня. Злучені Держави і Великобританія вчора формально запропонували, щоб мировим договором була привернена повна суверенність Японії та щоби того колишнього ворога прийняти як рівноправного члена до сім'ї вільних націй світу. Американсько-британська пропозиція під цим оглядом не має прецеденсу в історії і її вважається основною теж для майбутнього миру. Рівночасно з цим Злучені Держави, Австралія і Нова Зеляндія започаткували зв'язаний з цим договором інший договір, метою якого є створити колективну безпеку тихо-океанського простору, подібно як Атлантійський пакт творить її для Заходу. Завершений вже проєкт мирового договору з Японією проголошено рівночасно у Вашинґтоні і в Лондоні вчора ввечорі. Рівночасно копію того проєкту одержали уряди майже 50 країн і всі вони будуть запрошені формально до підпису того договору, що повинно статися на конференції в Сан Франціско, в тому самому будинку опери, де відбулася установча Асамблея Об'єднаних Націй, в першому тижні вересня. Договір, що має за завдання перемінити Японію з колишнього ворога в теперішнього союзника, хоча і позбавляючи її передвоєнних територіяльних завойовань, має на меті: 1. Уможливити Японії стати повноправним членом Об'єднаних Націй в рямках їх чартеру і Деклярації; 2. Створити передумови стабілізації і добробуту в Японії. Договір в своїй цілості подуманий справді як помирення з Японією, а не як її покарання. Такий характер договору, перший в своєму роді в історії, заініціювали Злучені Держави. Головний автор того договору, амбасадор до спеціяльних доручень Джан Фостер Доллес, заявив, що постанови договору правдоподібно нікого не задовольняють на 100%, але кожна зі запрошених до підпису договору 50 країн може бути вдоволена ним на 95%. На підставі договору Японії будуть привернені всі її суверенні права у внутрішніх і закордонних спарвах, з окремими постановами, що перемінюють того колишнього ворога в нового алянта в організації колективної безпеки на Пацифіку.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ РОЗГЛЯДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ВКЛЮЧЕННЯ ЕСПАНІЇ В АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

Мадрид, 13. липня. Група американських сенаторів, що об'їздить тепер Західну Европу, студіюючи її господарські та оборонні можливості і потреби, відвідала Еспанію, розглядаючи на місці можливості включення тої країни в оборонний Атлантійський Пакт. Сенатор Теодор Ф. Грін, провідник групи, що складається з вісімох сенаторів, проголосив офіціяльне повідомлення, в якому заявляє: „Ми були вислані в Західну Европу Сенатом Злучених Держав для провірки прогресу, зробленого в розбудові мирної оборони північно-атлантійського простору проти поширення тоталітарного нападу. Ми стоїмо в обличчі спільної загрози, що вимагає скоординованої акції. Хоча Еспанія не є тепер інтегральною частиною цих зусиль, в Злучених Державах є багато людей, які вважають, що ця країна могла б дати основний вклад в ці зусилля. Впродовж найближчих днів ми задумуємо обговорити ці справи з амбасадором Гриффісом і його співробітниками та деякими еспанськими представниками в Мадриді". Еспанська публічна опінія та урядові кола виявляють велике заінтересування цими відвідинами американських законодавців.

ПЛЯН ШУМАНА ВИДЕРЖАВ ПЕРШУ ПРОБУ В НІМЕЦЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Бонн, Німеччина, 13 липня. — Плян Шумана, що передбачає злиття европейської важкої індустрії та який вважається першим кроком в напрямку інтеґрації европейського господарства, видержав надподівано свою першу пробу в західно-німецькому федеральному парляменті, що прийняв його великою більшістю голосів в першому читанні і рішив передати відповідним комітетам для дальшого розгляду. Проти договору виступали комуністи і соціялісти. Ці останні намагались задержати його прогрес, видвигаючи п'ять передумов, включно з вимогою задовільного полагодження статуту Саарщини, але парлямент і ці передумови передав під розгляд своїм комісіям, що мають приготовити відповідний законопроєкт та представити під ухвалу парляментові, як він збереться на чергову сесію за шість тижнів. Вчорашні ухвали парляменту були великою перемогою уряду канцлера Аденауера дають майже певність, що Плян Шумана буде ратифікований та відкриє нові великі можливості для дальшого спільного розвитку европейського господарства і зв'язаної з ним европейської оборони і політичної єдности.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В КАНЗАСІ

Топека (Канзас). — Великі дощі 10-го липня призвели до найбільшої від 1844 року повені в басейні річки Канзас, що впадає в р. Мізурі. Багаті хліборобські й індустріяльні північно-східні райони стейту Канзас, а зокрема і головне місто стейту Топека опинились протягом яких кільканадцяти годин під бурхливими хвилями води, рівень якої піднявся на 34 фути. Досі в повені загинули 11 осіб, евакували біля 20,000 осіб, залізничі потяги і численні авта застрягли на дорогах стейту, поля й заводи в багатьох місцях стоять у воді. Вода прибула також у ріках Мізурі та Місісіпі, залишивши аж біля Сейнт Луїс 60,000 акрів плянтацій бавовника, що саме тепер квітує. Рятівні команди Червоного Хреста, Національної Ґвардії, літаки-амфібії, гелікоптери, великі вантажні літаки прибули із сусідніх стейтів Массачузету, Денверу, Каліфорнії й Тексасу для рятункових робіт. В той час як у верхніх доплививах вода почала дещо спадати — в Місісіпі вода прибуває з гори майже на всьому її протязі від Канзас Сіті до гирла біля Сейнт Луїс.

● **Роздрібні ціни** на продукти споживання не змінились за час від 28-го травня по 15 червня. Деяке подорожчання свинини, яєць і риби компенсується здешевленням птиці, фруктів, городини, товщу й олії. Ці дані подало Бюро Робітничої Статистики.

ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ В ҐВАТЕМАЛІ

Ґватемаля. — Впродовж середи і тижня відбувались тут численні проти - комуністичні демонстрації, наслідком чого нараховують до 100 осіб ранених від пострілів. Чи є вбиті й скільки їх, не відомо, хоч Асошіейтед Прес подає, що є два смертні випадки. Військо розганяє демонстрантів слізними газовими бомбами. Заворушення розпочали студенти Краєвої Сиротинської Школи, побивши директора школи, Габрієля Альварада та ще кількох учителів, закидуючи їм, що вони комуністи. В інших частинах міста учасники тисячної демонстрації напали на комуністичну школу, а потім з'явились перед Національною Палатою і розкидали летючки з наголовком „Проч з комуністами". Безпосередньою причиною цих заворушень було те, що Альварадо звільнив зі школи учителів релігії, римо-католицьких священиків. Президент Арбенц прийняв представників демонстрацій, а вислухавши їх, звільнив зі служби директора Альварадо та уневажнив його зарядження в справі звільнення католицьких священиків. Ці заворушення це в першій мірі наслідки завеликого впливу комуністів в уряді та робітничих юніях.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПЕРЕРВА В КОРЕЙСЬКИХ ПЕРЕГОВОРАХ

Ген. Ріджвей домагається відкликання військ з місця переговорів; обстоює допущення кореспондентів

Токіо, 13 липня. Перерва в розмовах в справі перемир'я в Кореї, спричинена комуністичною відмовою допустити до місця переговорів, зайнятого червоними міста Каесонґ, аліянтських кореспондентів, все ще продовжується, бо досі ще не наспіла відповідь червоних на домагання аліянтської делеґації. В міжчасі, аліянтський головний командант на Далекому Сході, ген. Метью Ріджвей, знову сам звернувся по радіо до головних командантів північно-корейських і комуно-китайських військ, домагаючись, щоби всі збройні сили були відкликані на віддаль 10 миль від місця переговорів, та щоби військовий персонал, що супроводить делеґації, був з обох боків обмежений до 150 осіб власного вибору, з тим, що на безпосередніх учасників повинна бути обопільна згода. Ген. Ріджвей повторив попереднє домагання голови американської делеґації, адмірала Чарлза Джоя, щоби до місця переговорів були допущені 20 аліянтських кореспондентів, узалежнюючи від того дальше продовжування розмов. Домагання ген. Ріджвея щодо відкликання військ в промірі 10 миль від місця переговорів коментується як бажання створити однакові передумови переговорів, бо досі могло видаватися, що комуністи є господарями, а аліянти гостями. В аліянтській „мировій головній квартирі" біля Каесонґ очікується комуністичної відповіді і делеґація та її допоміжний персонал, включно з кореспондентами, готові до виїзду на переговори в кожній хвилині, як тільки наспіє позитивна відповідь червоних. Вміжчасі, спричинена комуністами перерва в розмовах серйозно пошкодила „загальній атмосфері", бо з обох боків видвигається підозріння та закиди щодо відсутности доброї волі. Комуністи обвинувачують аліянтську делеґацію, що це вона, мовляв, порушила конференційно-договірні постанови, беручи зі собою кореспондентів без попередньої апробати з боку червоних. В аліянтських колах висловлюється переконання, що червоні, якщо вони справді бажають миру, відступлять від своєї заборони і розмови в справі перемир'я зможуть продовжуватися.

ПЕРЕРВА В ПЕРЕГОВОРАХ НЕПОКОЇТЬ О. Н.

Об'єднані Нації, 13. липня. Перерва у військових переговорах в справі перемир'я в Кореї викликала поважне занепокоєння в колах Об'єднаних Націй, бо припускається можливість, що в таких обставинах розмови взагалі можуть розбитися. В дипломатичних колах вважають, що тепер для обох сторін трудно поступитись з престіжових мотивів. Проте, Об'єднані Нації поступають дуже обережно, нікого не обвинувачуючи в спричиненні теперішньої перерви. Підкреслюється тільки, що Злучені Держави, уповноважені Об'єднаними Націями створити головне командування в Кореї, могли б перервати дальші переговори без будь-якого попереднього порозуміння з Радою Безпеки.

В державному департаменті у Вашинґтоні висловлюється виразний оптимізм щодо можливостей продовжування переговорів, вважаючи домагання аліянтського командування за оправдані, що по надумі визнають теж комуністи.

ТІЛЬКИ АЛІЯНТСЬКА АВІЯЦІЯ АКТИВНА НА ФРОНТІ

Токіо, 13. липня. Вчора, в очікуванні дальшого розвитку в припинених хвилево мирових переговорах, на фронті в Кореї вже майже не приходило до стрілів, тільки аліянтська авіяція продовжувала свою розвідку та бомбардування ворожих воєнних об'єктів для „відібрання відваги" червоним, якщо вони задумували вдарити несподівано на аліянтські лінії, користаючи з витвореного переговорами бойового відпруження. На поодиноких секторах фронту, зокрема на центрально-східній ділянці в районі колишнього ворожого „залізного трикутника", аліянтські патрулі „вимацували" силу ворога, але за кожним разом, як тільки натрапляли на стріли з ворожого боку, відступали на свої позиції. В цьому районі деякі аліянтські патрулі запускалися понад три милі у ворожу територію, не натрапляючи на сліди ворога. Аліянтські літаки зі сухопутніх баз та з авіоматок виконали впродовж вчорашнього дня 263 випади на ворожі воєнні об'єкти в запіллі. Теж аліянтські воєнні кораблі здовж північно-корейського побережжя продовжували облогу та обстріл ворожих портів.

МОРІС ПЕЧЕ УПОВНОВАЖЕНИЙ СТВОРИТИ УРЯД ФРАНЦІЇ

Париж, 13 липня. Президент Франції, Вінсент Оріол, запропонував вчора дотеперішньому міністрові фінансів Морісові Пече створити новий уряд країни. Дотеперішній уряд пішов у відставку після минуломісячних виборів нової Національної Асамблеї. Пече зі свого боку ані не прийняв ані не відкинув пропозиції, обіцяючи дати свою відповідь в цій справі на початку наступного тижня, після нарад зі своїми приятелями і партійними однодумцями. Перед зверненням до Моріса Пече, президент з чемностевих міркувань просив датеперішнього премієра Генрі Кеіля, щоб він знову намагався створити новий уряд, але Кеіль рішучо відмовився. Загально вважається, що в теперішній складній внутрішньо - політичній ситуації Моріс Пече був вибраний першим кандидатом на нового премієра головно на те, щоб випробувати положення і настрої партійних провідників, бо немає багато виглядів, щоби він справді міг виконати це трудне і складне завдання.

В СВІТІ

● **Уряд Ізраїля** звернувся до Об'єднаних Націй, домагаючись їх інтервенції для закінчення все ще продовжуваної Єгиптом бльокади Ізраїля. Єгипетські воєнні кораблі здержують всі призначені для Ізраїля транспорти, що перепливають через Суезький канал.

● **Смертність новонароджених** у Франції зменшилася цього року до 47 на кожних 1,000, в порівнянні з 56 на 1,000 в попередньому році.

● **Французький міністер оборони** Жюль Мок заявив на пресовій конференції, що Франція в цьому році побила всі рекорди у винаходах, випробуванні та продукції нової зброї.

● **Австралійський парлямент** ухвалив вчора законопроєкт для переведення в країні анкети для провірки публічної опінії відносно урядового законопроєкту в справі поставлення поза законом комуністичної партії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВИКОРИСТАНІ ЗАСОБИ

На іншому місці містимо завваги з приводу Шевченківської імпрези, яку влаштували канадійські комуністи. Американці мають на такі речі свою назву—„гумбуг".

Таких комуністичних „гумбугів" було в Америці чимало. Не бракує їх навіть і тепер, бо ще й тепер відбуваються всілякі „слов'янські з'їзди" чи „мирові конґреси", аранжовані й контрольовані комуністами. „Батько Сталін" і тут „опікується" всіма „слов'янами"; організує їх уже від довгих років та об'єднує в одне „велике, слов'янське тіло". Правда, американсько-українські комуністи, які в тих „гумбуґах" беруть живу участь, ще не заслужили собі якогось особлившого відзначення з боку „Батька", але зате їхні товариші в Канаді відзначення дістали. Сам Сталін подарував їм бюст Шевченка! Українські комуністи в Канаді краще зорганізовані, сильніші й впливовіші, а також і активніші в службі Сталінові. Вони, як розраховував Сталін, певно й краще використають бюст Шевченка для схвалювання кривавої сталінської диктатури та баламучення канадійців щодо України та її визвольних змагань. Чи й оскільки це Сталінові вдалося, не становить тут нашої теми. Ми хотіли б звернути увагу на що інше, бо подібні большевицькі „гумбуґи", зв'язані з Україною та її визначними подіями та постаттями, можуть траплятися і в стейтах.

Знаємо з практики, що буває і таке, як нераз навіть і при найкращих наших стараннях, американська преса збуває українські справи мовчанкою, або поминає ті інформації, які дістає з добрих українських джерел. Наш матеріял не є для неї „сензацією". Бувають і інші причини. З другого боку можна завважити також поступ, головно там, де про такі речі довший час дбали, шукаючи особистого контакту з пресою, чи висилаючи до редакторів та журналістів відповідну літературу про Україну в англійській мові. Тому саме, нам було б, наприклад, цікаво знати, чи торонтські редакції отримали по примірникові книжки про Шевченка, разом з перекладами найкращих його поем, яку опрацював проф. К. Маннінґ, а видав УНСоюз. Не йдеться нам тут про рекляму виданої Союзом книжки, тисячі якої ще на полицях, хоч і це важлива справа, але про те, що така книжка американського вченого була б, можливо, заставила редакції поцікавитись глибше імпрезою канадійських комуністів і бодай не писати про Шевченка як „комуністичного письменника". Сама ж дата під портретом Шевченка, поміщена на самім початку книжки, була б спинила репортера від написання такої небелиці, чи змусила редактора її справити. Навіть сам короткий вступ у книжці був би дав репортерові матеріял для цікавої характеристики поета, яка виясняла б, яка огидна облуда — отой „гумбуг", що його зааранжували канадійські комуністи, знеславляючи ним велике ім'я людини, яка все своє життя змагала до волі й горіла ненавистю до гнобителів.

Ця подія повинна бути для нас наукою, як треба поводитись і що робити, коли десь підготовляється якась підступна політична чи „культурна" імпреза, про яку можна наперід знати, що вона не принесе доброї слави українському імені чи українській визвольній справі. Не можна вже тепер казати, що немає в нас таких англійських видань, більших чи менших, які не могли б послужити матеріялом для інформації американського світу. Треба тільки про них пам'ятати і хотіти ними користуватися.

Троянський кінь в Кореї

У зв'язку з останньою комуністичною „миротворчістю" в Кореї, в американській пресі і публічній опінії лунає з усіх боків осторога перед легкодушним довір'ям до комуністичних маневрів. Американська опінія і, сподіваємось, урядові кола здають собі справу, що в цьому може критися тільки підступ і якесь чергове совєтське лайдацтво. Ці підозріння більше ніж виправдані дотеперішньою історією і практикою.

Комуністи були найбільшими ворогами Америки навіть тоді, коли Америка зі свого боку була для них найбільш відданим приятелем і добродієм. Тоді, коли американські гроші, американська зброя і американськ вояки рятували Москву і Сталіна із залізних обіймів його злочинного спільника Гітлера, Кремль під маскою всяких „дипломатів", „торговельних представників", кореспондентів і т. п. викрадав американські таємниці та звивав своє гадюче п'ятиколонне гніздо в самому серці Америки для її загибелі.

Не інакше ділялось і в закордонній політиці. За кожним пропаґандивним „угодовством" Москви, наступала її фактична аґресія на Польщу, на Чехословаччину, на Берлін, на Балканські країни. Клясичний приклад „троянського коня" став девізою совєтської політики.

Тільки це може відноситися й до совєтського „миротворства" в Кореї. В цьому, як і в усіх інших випадках, виключається саме бажання миру, виключається бажання припинити кровопролиття, бо воно власне завжди було і залишилося совєтською ціллю. Москва ще найменше рахується з людським життям і вона вже доказала, що панування і влади ради вона готова вигубити мільйони.

В такому світлі останні комуністичні „мирові" заходи в Кореї можуть бути тільки двома альтернативами: або Москва змушена до них військовими успіхами аліянтів та можливістю їх дальшого розвитку, або Москва намітила собі інший об'єкт аґресії, чи її іншу методу. Одне і друге є правдоподібне і з одним і з другим рахується американська опінія і політика.

Корея була потрібна Москві, як база для підготовки її нападу на Японію та посередньо на Америку. Цю базу рішено здобути силою. Але після року війни ці надії розбилися; проти сили виступила сила. Що більше, останні події у зв'язку зі звільненням ген. МекАртура виявили, що евентуальні успіхи не стоять в жадній пропорції з коштами, які доводиться за них платити та що ними в іншому місці, наприклад, на Близькому Сході, можна б добитись багато більше. Щонайменше так Москві може здаватися.

На ці міркування можна б наводити безліч фактів і можливостей. Вони на кожному кроці і в усіх обставинах наявні. Тому теж з полегшою і відносним спокоєм можна дивитись на розвиток майбутніх подій, знаючи свідомість Америки, її народу і уряду, що совєтський „мир" в Кореї може бути „корейським конем", новітнім повторенням клясичного „троянського коня".

Роман Рахманний

Шевченківська проблема в Канаді

Здається немає в нас такої партії, яка б не могла скласти із слів „Кобзаря" свого боєвого гимну„ щоб заглушити своїх противників, — писав колись один із наших літературних критиків. Правдивість того вискáзу потвердили українсько-канадійські комуністи. Цими днями вони дали показ, як можна з „чорного" зробити „біле", як можна величні, але ворожі для них ідеї, використати для своїх цілей.

За передбачливим підшептом Москви вони проголосили, майже два роки тому, кампанію за здвигнення пам'ятника Т. Шевченка у Канаді, щоб в той спосіб відмітити 60-ліття українського поселення в Канаді. Совєтські газети, видавані в Канаді українською мовою, подавали відомості про хід тієї кампанії: на мітинґах т. зв. ТОУК виголошено чимало доповідей на цю тему, а клітини цієї замаскованої комуністичної організації зібрали стільки то пожертв на „здвигнення пам'ятника Тарасові Григоровичу". Провідною думкою в цій кампанії було твердження: Сталін і СССР особливо дбають про українську культуру, байдуже чи це в Україні чи поза її межами...

Становище не-комуністів

Звичайно, загал канадійських укранців поставився до тих тверджень з традиційною байдужістю, зрозумілим упередженням, а навіть насмішливо. Відомо ж: комуністам ідеться про те, щоб при помочі Шевченка притягнути в Канаді нових поплентачів до московського воза і скріпити „віру" своїх давніх симпатиків, які почали сумніватися в правильність большевицького катихизму. Лави тих симпатиків значно прорідилися за час „холодної війни", я зокрема внаслідок успішної інформативної діяльности 20 тисяч новоприбулих до Канади українців.

В половині червня ц. р. англомовна канадійська преса принесла повідомлення, що з СССР таки надіслано до Канади Шевченків монумент. Як звичайно ця преса зробила з цієї справи новинкарську сенсацію. Репортери широко розписувались про заяви комуністичних „вождів" у Канаді, про нагородження скульпторів сталінською премією, про 70-тонову вагу тієї статуї, про сподівання комуністів стягнути на відкриття пам'ятника „30 тисяч українців".

В противагу цій комуністичній пропаґанді преса подала заяву о. д-ра Кушніра (президент КУК), д-ра В. Кірконела і старшин канадійської поліції РСМП.

Щойно після цього некомуністична більшість канадійських українців заметушилася. Деякі організації й приватні особи в Торонті вислали телеграми до прем'єра Канади, протестуючи проти комуністичної вихватки та вимагаючи заборони комуністичної акції, бо вона має на меті впровадити в блуд канадійське суспільство.

Співгромадяни заскочені

Справді, комуністам вдалося внести замішання серед канадійських громадян. Багато з них були переконані, що канадійські українці дійсно є репрезентовані ТОУК-ом і здвигненням пам'ятника Шевченкові відмічують 60-ті роковини свого поселення. Інша справа, що більшість цих легковірних навіть не уявляла собі, що ТОУК це комуністами контрольована організація. Як далеко пішла ця непоінформованість, говорить сам за себе такий факт: ген.-губернатор Канади, вайкант Алексендер, спершу навіть прийняв запрошення ТОУК патронувати всім цим імпрезам, що їх заплянував ТОУК. Щойно статуя, спроваджена з СССР, „роз'яснила" ситуацію.

З другого боку вичувалось серед канадійського загалу деяке збентеження. Наші співгромадяни були заскочені, що одна із національних груп здвигає пам'ятник свого поета. Досі жадна зі складових частин канадійської національної мозаїки не робила цього. Той факт почав змушувати до застанови: Чи справді канадійські українці це роблять? Скільки їх та які їхні прямування?

Послідовно — на ці питання повинна була дати відповідь англомовна преса Канади, щоб раз назавжди усвідомити своїх читачів про існування сильної — бо четвертої щодо кількости — національної української групи в Канаді, безумовно льояльної до своєї нової батьківщини і рішучо протибольшевицької, протиросійської. Тим самим у великій мірі відрізано б комуністам доступ до загалу громадян Канади, перед якими вони часто виступають як „репрезентанти всіх українців у Канаді".

Причини в нас і поза нами

Це не сталося. Як звичайно, причини лежать у нас самих і поза нами.

В нас самих, бо два роки було доволі часу на підготовлення наших співгромадян, а зокрема керівних установ і преси, виясняючи, за який хитрий спосіб взялися комуністи. Тимчасом ледве на два тижні перед комуністичним фестивалем у Торонті та відкриттям статуї в Палермо (Онтаріо) відділ КУК у Торонті відбув перше основне засідання в тій справі, а 27 червня влаштував пресову конференцію. Її позитивний наслідок був у тому, що три щоденники в Торонті помістили звіти з конференції та заперечення тверджень комуністів. Це однак не перешкоджувало іншим кореспондентам тих же щоденників звітувати чотири дні пізніше про „20 тисяч українців, які святкували 60-ліття" а Шевченка назвати „комуністичним поетом — засланцем". А відомо, що там не було і десятка тисяч, в тому числі дві третини приявних це були словаки, поляки, македонці, росіяни і інші „слов'яни" та англосаські члени канадійського комінформу. Про їхню співучасть у кампанії здвигнення пам'ятника Шевченкові одверто писало „Українське Життя".

Зате з боку українців-некомуністів акція була спізнена, млява і доривочна. Виявився факт, що немає в нас добрих контактів із нашими співгромадянами, пресою, установами, аби з місця торпедувати акцію слуг Москви. А крім того — всяка акція тільки оборонного, неґуючого характеру є завжди засуджена на неуспіх. Власне некомуністичний табор був активний, а комуністи захопили ініціятиву в свої руки.

Однак є причини і поза нами. Це байдужність наших співгромадян англосаського і французького походження до проблем інших національних груп, з яких виростає Канада. Також становище їхньої преси є більш як дивне: всяку комуністичну вихватку розтрублюють до небувалих розмірів, роблючи пропаґанду комуністам, витворюючи враження, що ось то комуністи в Канаді „велика потуга". Зате всі протибольшевицькі виступи чи заяви ця ж преса описує рідко, а найчастіше дуже туманно, а то й свідомо перекручено.

В конкретному випадку з пам'ятником Шевченка становище одної редакції в Торонті — рішуче протикомуністичної —було таке: ми не можемо присвятити місця цій партикулярній справі. Однак ця „партикулярність" не перешкоджувала тій же газеті помістити довгу й баламутну кореспонденцію з усіми чванливими заявами комуністичних „вождів" про 20 тисяч „українців під час відкриття пам'ятника".

Зрозуміло; бо редактор не знав, мабуть, вислову Діккенса, який виразно писав: „Що ви не думали б про Т. Шевченка, але він як поет здобув собі таке ім'я, що ви повинні щось знати про нього". Це тим більше в Канаді, де Шевченко — своєю діяльністю і поетичною творчістю — являється власністю канадійського суспільства в такій же мірі, як і Шекспір, чи Моліср, бо відповідна кількість громадян Канади визнає його за свого.

Справа пам'ятника Шевченкові в Канаді вже прошуміла і незабаром призабудеться. Не проминуть і не зникнуть тільки проблеми, в наслідку яких виникла ця справа. Тому вона є пересторогою для всіх канадійців: не вільно обмежуватися тільки до неґування комуністів та їх виступів. Треба неодмінно протиставити їм свою позитивну активність. Зокрема кожна національна група в Канаді повинна уважніше ставитись до проблем своїх співгромадян іншого походження, а на віддтинку протикомуністичному співдіяти й бути в постійному контакті. Бо чейже всі живемо в одній державній спільноті, яку хочемо зберегти від большевицької загрози. Ця загроза виявлена найкраще в вислові французького комуніста Тореза: „Франція — це моя країна, але СССР є моєю батьківщиною".

Канадійські комуністи власне намагаються на свій лад втовкмачити своїм співгромадянам цю „правду віри". 60-ліття поселення українців у Канаді було доброю нагодою для цього, а Шевченко найкращим засобом, що міг промовити до українських сердець.

ВІДГУКИ ДНЯ

ПОТРІБНА КНИЖКА

Появляються в нас, не кажу багато, але всетаки трохи книжок: шематизми, календарі, проповіді, соінники, час-до-часу навіть якась повість проскочить, але одної книжки дуже корисної, просто конечної, нема і нема.

Недостачу її напевно відчуває кожний: партійний, безпартійний і понадпартійний, діпіст і ситізен, бідний і багатий.

Мені навіть така книжка була раз приснилася...

Стою нібито перед якоюсь вивіскою, вже не пам'ятаю: синьожовтою чи жовтоблакитною, а на ній напис: Т. В. З. Що воно таке? — думаю. Але підходить до мене якась людина і каже: „Не можете — бачу — розчовпати!? Вам це часто буде траплятися!.. А ось!.. — і розкриває грубезну книгу... Пошукав і вже „Т. В. З." — Товариство Взаємної Адорації!..

— Що це за книга? — питаю.

— „Побут" називається.

В тому моменті я збудився. Очевидно ні мого розмовника, ні книжки нема, а я розв'язав тільки одну з наших суспільних загадок — Т. В. З.

Тоді прийшло мені на думку: єсть же в нас багато людей, повних ініціятиви, майже щодня основують якесь товариство, спілку чи часопис, а ніхто їм не скаже, де скривається змога більшої заслуги і легшого заробітку. Взяти і видати такий „Побут"!

Правда, це не так як з товариством, тут треба підготовчої праці, але зате — успіх запевнений.

Книжка зібрала б і вияснила б усі ці ребуси, що появляються (і напевно ще довго будуть появлятися!) — в заклинах, зверненнях, пригадках, оголошеннях і тим подібних маніфестаціях. Усе це було б зібране поазбучно, і кожний, хто заліз би в наші суспільні джунґлі — не мав би клопоту з розшифруванням усіх тих назв.

Не трапилось би йому таке, як ось мені недавно. Читаю що К.А.П.У.Т. має в суботу сходини.

— Що це за якийсь Капут? Чи не якесь братство доброї смерти?

— Ви не знаєте? -- обізвався мій знайомий. — Дуже приємне товариство. Я самий до нього належу.

— Але що це К.А.П.У.Т.?!.

— Назва така.

— Щож ви там робите?

— Радимо.

— Це нічого не пояснює. В кожнім нашім товаристві радять і радять.

— Ми радимо над театром. А як хочете щось докладнішого знати — йдіть до голови. Котлович, здається професор.

Голова мені не пояснив, бо казав, що він щойно пів року головує. Відіслав мене до попереднього голови, цей до попереднього секретаря, і щойно попередній секретар пояснив мені: „Йдіть — каже — до основника, він напевно знає". І справді! К.А.П.У.Т. — це значить: Кружок активних прихильників українського театру.

Як бачите, Шановні Читачі, не є легко довідатись про значення початкових літер якогось товариства. Але це не може зражувати підприємчивих видавців. Книжка, хоч і забере багато праці, але потрібна і розійдеться майже як сонник.

Тоді нікому не буде трудно розчовпати навіть таке речення: „Коли б Уґавера погодилася з Унарою, то тоді Очсу співпрацювало б з Одвуом, а ці обидва з Одумом і Сумом, що напевно вийшло б на добро УККові і Кукові!"

„Побут" — усе це Вам вияснив би. А самий „Побут" — це нічого тяжкого до вияснення.

П.О.Б.У.Т. — Пояснення офіціяльних букв українських товариств.

Галактіон Чіпка

І. Марчак

Холмські переживання

(2)

Пополудні я хотів відвідати о. протоєрея Дмитра Павелка в Горішньому Потоці. Снопи, що я пов'язав передполуднем, батько сам вже мав поскладати в полукіпки. Не було жодної іншої спішної роботи в полі, бо вже скоріш було рішено, що жито возитиметься до клуні щойно за тиждень. Але ледви скінчили обідати, як несподівано до нашої хати завітав гість. Був це місцевий солтис Ян Лось. До хати прийшов від „нався" та повідомив батька, що з ним хоче говорити заступник війта Фердинанда Кондисара Томаш Дерило, який чекає його „на загумні", а точніше кажучи, біля церкви. Здивований батько, що Дерило не прийшов разом з Лосем до хати, питає: „Де ж ти зачубився йому, що приходиш від Крешева, а Дерило Бог зна чому знаходиться коло Білгорая?" — Лось відповів, що був у селі. „А звідки знаєш, — питає батько, — що він напевно чекає мене". — Солтис зніяковіло відповів: „Е напевно, Міхалє!" — „А хто ще є там крім нього?" — Солтис мовчав. — „Скажи йому, Янє, — продовжував батько, — хай прийде до хати, бо я тепер кінчу обідати!" — Солтис, прикурюючи від батькової запальнички скручену з махорки папіроску, подивився на мою матір, що поралася коло начиння, змивала його та витирала, та відізвався: „Міхалє! Це ж і так нічого не поможе! Вам не слід наражуватися, бо з ним чекає також комендант Млинік!"

Солтис відійшов. В хаті запанувала довга хвилина мовчанки. З очей матері котилися важкі сльози. Завжди спокійна, лагідна мати, отираючи запаскою звогчені очі й обличчя, промовила голосом рішучого завзяття: „Ключів від церкви не віддай! І без них зроблять своє!"

Недавно зруйновано доми молитви в Бліці, Княжполі й Обилі. Тому теж „візита" представників волосної управи й поліції не була несподіванкою. З дня на день ми очікували, що липинську церкву стріне доля інших, що їх докінчували нищити на землях безталанної Холмщини й Підляшшя.

Дерило мабуть довго стояв на шляху та чекав солтиса, що забарився в селі і в нас у хаті. Зі своєї власної ініціятиви, чи, може, за спонукою команданта Адама Млиніка увійшов на подвір'я, зустрічаючися біля клуні зі солтисом. Батько чимскоріше вийняв ключі із-за ікони Пречистої Діви, що виднілa в куті кімнати, та віддав їх матері, щоб заховала їх у безпечному місці. Молодший брат непомітно побіг до дев'ятої з ряду хати найближчого українця, щоб коротко сповістити: „Будуть руйнувати церкву!" Тимчасом Дерило розмовляв зі солтисом. Незабаром подався важким кроком в сторону входу до нашої хати. Привітавшися коротким „дзєнь добри", став виправдуватися невдячним обов'язком і врешті зажадав від батька, щоб той дав йому церковні ключі. Батько вияснював, що вони знаходяться не в нього, але у котрогось із членів церковної ради. На жаль, він не знає у кого вони є, бо від часу коли виїхав о. Лагла жоден із членів ради до опечатаної церкви не ходив. А служба Божа хоча раніше й правилася то перед запечатаними дверми на — дворі.

„Так, то так, — каже Дерило, — але ти, Міхалє, билєсь старостов церкєвним і памєнтай, жи маш заплаціць 100 зл. кари. Моґов ці тиж одебраць ренте інвалідзкє і звольньов єднеґо сина з праци, а другєго вижуцов з ґімназії!"

Батько утримував своє, а до команданта Млиніка не мав за чим йти, бо його вже бачив не один раз. Дерило нічого не осягнувши, подався на загумня. Лось в той час гнав наших сусідів „одрабяць шальварек". Через пліт доходив голос Блазіка: — „Я ньи ставйол і валіць ньи пуйде! А ви сє єще лєпій напійта, жиби вас сумьинє ньи ґризло!"

На шляху стояв Млинік і Дерило, що щось говорив до першого, уплястичнюючи свою мову незугарними жестами, розводячи широко свої тяжкі руки. Осторонь, попід вікнами церкви снувалося коло 20 членів місцевого „Стшельца", що заглядали до середини. З ними було також кількох, що загально були знані, як „найгірша закала села", що нераз вже пробувала „козячу юшку в Горішньому Потоці. Ті відробляли шарварок. Незабаром прийшов солтис. Очевидно більше нікого вже не сподівався стягнути під церкву, бо залишився разом зі своїм начальство. За стодолами з-поза плота, сусіди й дальші поляки гляділи поміж дранки на цю справжню небуденщину, що приносила щось нове в їх спокійне сільське життя.

Була друга година пополудні.

Рання погода змінювалася, затягаючи сонце сірою барвою. В полі лиш де-не-де стояли полукіпки, а між ними виднiли порозставлювані снопи, що сумно поспускали нетурбовані вітром колоски. Жайворонки затихли скриваючися в рештках незжатої скородостиглої озимини. Чи вони втомилися? Чи може їхню готовість нести радість життя трудящому людові, захитала якась несподівана зміна в довколишній природі?

Комендант поліції Адам Млинік дав наказ здіймати дахівку з церкви. На приставлену до крайчика даху драбину, якось ніхто з молодиків „Стшельца" не спішився йти першим. Глузливо і з наругою перепхався між ними Марцін Павелєц до щаблів драбини, а за ним слідом другий очайдуха, Владек Павельчихи. Перші дахівки спали на землю, розбиваючися на дрібні кусочки.

(Продовження буде).

Д-р Степан Баран

ЗМІНА ПОЛЬСЬКО-СОВЄТСЬКОГО КОРДОНУ

Москва і Польща зацікавилися знову спільним кордоном, що відділює їхні впливи володіння. Цей найновіший поділ не є таких основних і широких розмірів як Андрусівський договір з 1667 р., коли то Польща й Москва розділили між себе Українські Землі по лінії Дніпра з містом Києвом для Москви. А 128 літ пізніще, Польща, як держава, перестала існувати й Українські Землі, за винятком Галичини, загарбала Москва — тоді вже як царська російська імперія. Незабаром і сама Варшава поділила долю Києва й стала осідком царського генерал-губернатора Привислянського краю.

Нова Польща, т. зв. поверсайська, устійнила свої східні кордони мировим договором у Ризі з 18 березня 1921 року вже з червоною совєтською Москвою до джерел Збруча. Лінію Збруча одержала Польща щойно рішенням Ради Амбасадорів у Парижі з 14 березня 1923 року. На основі цих двох актів, у кордонах Польщі опинилось 132.000 квадратових кілометрів суцільної української етнографічної землі, що творила 34%, тобто третину простору усієї Польщі. На цій землі жило з початком 30-их років около 10 мільйонів населення із значною абсолютною більшістю українців і людність цієї Землі творила 29,5% загалу населення усієї Польщі.

Західні потуги, що паризькими договорами з рр. 1919 і 1920 ліквідували першу світову війну і творили нові держави та поширювали кордони давніших, не цікавилися зовсім окремою державною долею українських земель колишньої царської Росії, бо ж вони ними були призначені для відновлення царської Росії, але спроби її відновлення не вдалися. Місце білого царя зайняв червоний большевицький диктатор. На цьому виграла хвилево Польща. Франція, що тоді порядкувала справи Европи, допомогла Польщі до величезного простірного розросту, передусім коштом українських земель, додаючи їй, згаданим рішенням Ради Амбасадорів, як додаток, ще й українську Галичину. Польща мала бути за це жандармом на службі Франції і проти Німеччини і проти червоної Москви.

Відомо, який був вислід польських рахунків. Політика нової Польщі на українських землях була продовженням політики історичної Польщі. І ця польська політика відносно українців закінчилася подібно як перша — розподілом Польщі між нацистичну Німеччину й большевицьку Москву в московському договорі Ріббентроп-Молотов із серпня 1939 р. Українські Землі, що належали до Польщі з 1938 року по лінію річок Сян-Солокія-Буг — забрала Москва, приділюючи їх до своєї колонії в Києві з назвою УССР. Решту земель Польщі, на захід від лінії згаданих річок — між ними Лемківщину і Холмщину з Підляшшям — загарбала гітлерівська Німеччина.

Польщу відновлено в 1944-45 рр. після повного розгрому Німеччини. Східньої Галичини і західної Волині Польща не дістала. Зате одержала вона, як відшкодування, значні німецькі простори на схід від річок Одри й Найси, покищо в тимчасове управління. Мировий договір з Німеччиною, як ліквідація другої світової війни, устійнить остаточно польсько-німецький кордон. При Польщі залишились тільки: Лемківщина, Посяння і Холмщина з Підляшшям. Над Сяном змінено кордон у користь Польщі, приділюючи до Польщі східні частини повітів Ярослав, Перемишль з містом Перемишлем, бірчанську судову округу, з повіту Добромиль і деякі громади на схід від Сяну з сяніцького і ліського повітів з м. Лісько. Сян вже не був польсько-совєтським кордоном, і його ціле русло від границь турчанського повіту до устя знайшлось уже в межах Польщі. 1946 р. заключено в Києві совєтсько-польську умову щодо виселення поляків з меж УССР до Польщі і українців з Польщі в границі УССР. Умову виконано 1937 року. Поляків поселено головно на колишніх землях Німеччини, якими нині управляє Польща. Українців з Лемківщини, Посяння, Холмщини з Підляшшям виселено на Схід. Не всі вони дісталися в місцевости в УССР, опорожнені поляками й німецькими колоністами. Частина з них запізналася примусово з іншими країнами Совєтського Союзу у тамошніх концентраційних таборах. Деяку частину українців у Польщі, що не схотіли репатріюватися на Схід, польська комуністична влада пересилила у Східню Прусію і на Поморя, але одинцем, не творячи ніяких українських скупчень.

Репатріяцію закінчено і повоєнний совєтсько - польський кордон у Галичині проіснував собі без змін кілька років. Аж 22 травня ц. р. совєтська преса й радіо повідомили про нову зміну польсько-совєтського кордону шляхом виміни між Польщею і СССР деякої частини території. Ініціятива до виміни вийшла з Варшави. В Москві підписано окремий договір про цей обмін, який підписали два комуністи польського походження, як міністер закордонних справ — Андрей Вишинський, як міністер закордонних справ, іменем СССР, і Александер Завадскі, віцепремієр, іменем комуністичного уряду в Польщі.

Згаданий договір уже й ратифіковано. Це не має ніякого більшого практичного значення і торкається виміни 480 квадратових кілометрів з числом населення 14 тисяч по обидвох сторонах. Ні простір — 480 кв. кілометрів, отже дещо менше половини простору кол. пересічного галицького повіту — 1.000 кв. км. — ні число населення не підпали ніяким змінам. Польща одержала низку громад у районі Устрики Долішні у кол. ліському повіті з нафтовим і лісовим промислом, що належить до нафтового басейну Ванькова-Ропенка, щоб збільшити своє невелике добування нафти у районі Коросно-Ясло-Горлиці. До СССР відійшли від Польщі волості Угнів з кол. повіту Рава Руська, Белз, Кристинопіль і Хоробрів з кол. повіту Сокаль вцілості й частини волостей Варяж з кол. повіту Сокаль та Тарношин і Долгобичів з повіту Грубешів на Холмщині. Таким чином залізничий шлях Львів - Сапіжанка-Кристинопіль - Сокаль - Володимир Волинський - Ковель, перерваний досі між станцією Пархач і поза станцією Сокаль до берегів Буга, тепер у всій своїй довжині — по совєтському боці.

Згадана щойно польсько-совєтська територіяльна виміна сама собою не важлива, а знаменна тим, що відкрила нам одно явище — а саме величезний убуток населення у західній частині Галичини. З початком 30-их років пересічна густота населення усіх українських етнографічних просторів виносила 59 мешканців на 1 кв. км. Найгустіше тоді був заселений Донецький басейн — 131, найслабше — сухі степи на півдні (10—15) і піскові мокляки на півночі (10—25). Правобережжя — 98, Лівобережжя — 82 на 1 кв. км. Друге місце займає Галичина й Буковина — 109 на 1 кв. км., але на Покутті й Підкарпатті в Галичині густота населення доходила до 129 на 1 кв. км. До дуже густо заселених належало Підкарпаття в околиці Устрик Долішніх і західня частина Надбужанщини в повітах Сокаль і Грубешів. До виміни прийшли два рівні обшари по 480 кв. км. з числом населення 14.000 в кожному. З поділу числа населення через число кв. км. виходить, що на кв. км. припадає 29 мешканців, коли перед 20 роками було там щонайменше 109 мешканців на одному кв. км. (Цифри про густоту населення подаємо з „Географії України і 5 сумежних країв" проф. В. Кубійовича, 1943, стор. 281 і 282).

Мертві цифри — 109 і 29 розкривають нам велику трагедію, яку пережила наша Галичина, а зокрема її західня частина, у час недавньої світової війни і після неї під большевицьким режимом. Були вони тереном відомих польсько - українських порахунків з 1943 до 1945 рр., у яких впало багато українських людських жертв і спалено чимало людських осель, а то й цілих сіл, та довгої боротьби відділів УПА, врешті й тереном масового виселення і нового заселення. У висліді цих трагічних подій спустошіла широка погранична полоса на Підкарпатті, Посянні і при залізничому шляху Ярослав-Рава Руська -Сокаль, зокрема у Надбужанській рівнині Сокальщини й сумежної з нею Грубешівщини. Цифри зо згаданих вимінних теренів можна вважати за пробні, їх слід віднести до всеї польсько-совєтської пригранічної полоси. Цифра 29 мешканців на 1 кв. км. на виміненних теренах стверджує, що там, як і взагалі в цій усій пригранічній полосі, не враховуючи більших міст як Ярослав, Перемишль, Сянік, населення зменшилося на 72,5% і виносить нині 27,5% того числа населення, яке було там у 1931 р., тобто перед 20 роками, отже, мало що більше як одна четвертина. Без сумніву, зменшилося дуже значно й число населення на Лемківщині, мабуть у меншій мірі на Холмщині з Підляшшям, з яких виселено українську людність, а поляки ще не вспіли їх заселити.

Трагедія з українсько - польського пограниччя в обезлюдненні цієї полоси, не обмежується лише до неї. Нелюдський совєтський режим з переміною самостійних хліборобів у безправних колгоспних рабів, масові арешти й розстріли, пляново зорганізований голод в Україні 1933 року та мільйонові заслання до концентраційних таборів, недавня світова війна та повоєнне лихоліття спричинили масовий убуток українського населення і в його місце приплив чужого, звичайно, московського, що однак, не був у силі вирівняти вповні убутку числа населення. Вирівняння популяційних убутків і демографічні зміни в нашу користь прийдуть щойно у власній українській державі, коли повернуться із заслання мільйони українців і репатріюється з наших земель чужий елемент. Очевидно, й при духовій та господарчій відбудові Країни.

(Хр. Голос)

КОНКУРС

НА ПРИЙНЯТТЯ СТУДЕНТІВ ТЕОЛЬОҐІЇ ДО КОЛЄҐІЇ СВ. АНДРЕЯ У ВИННИПЕҐУ НА РІК 1951-52.

1. Наука на теольоґічнім Факультеті при Колеґії св. Андрея у Виннипеґу, Ман., Канада, на рік 1951-52 розпічнеться 1-го жовтня, 1951.

2. Зголошуватися можуть студенти, що покінчили одинадцяту або дванадцяту клясу середньої школи („Гай скул") в Канаді або в Злучених Державах Америки, або студенти, що мають подібний академічний степень з Европи; що числять найменше 18 років життя, є української народности, православного віроісповідання і доброго характеру та обичаїв. — Зголошуватися можуть також православні студенти інших народностей, оскільки вони розуміють по українськи та готові слухати викладів в українській мові. — Студенти зпоза Української Греко-Православної Церкви в Канаді повинні мати згоду своїх церковних властей.

3. Студенти теольоґічного Факультету при Колеґії св. Андрея у Виннипеґу вважаються кандидатами на священиків Української Православної Церкви, з винятком студентів інших народностей, як сказано повище.

4. Теольоґічний курс для студентів, що покінчили XI клясу гай-скул, триває чотири роки; для студентів, що покінчили XII клясу — три роки. Скінчивши курс та відбувши один рік священичої практики, абсольвенти теольоґії отримують степень B.D. (Bachelor of Divinity).

5. Аплікаційні форми та близші інформації про оплати та інші відомости будуть подані аплікантам листовно. Аплікації треба надсилати найдалі до 10-го вересня, 1951.

6. Листи адресувати до: DEAN OF THEOLOGY, St. Andrew's College in Winnipeg, 259 Church Avenue, Winnipeg, Man., Canada.

РОЗВИТОК БЕЗПЛАТНОЇ ОСВІТИ В АМЕРИЦІ

Відмінно від багатьох інших країн світу Злучені Держави не мають державної системи народної освіти. Народні школи існують тут за рахунок податків і фінансування їх реґулюється в кожному стейті окремо, відповідно до законів того чи іншого стейту.

Ця система народної освіти постала не зразу. Перші поселенці в Америці перенесли сюди звичаї й традиції з Европи, де наука дітей коштувала батькам дорого, і діти здобували її відповідно до матеріяльних спроможностей батьків. Діти бідніших батьків теж здобували освіту, але здебільшого в благодійних школах.

Щось подібне до цього було на початках і тут. А коли заклалася в Америці незалежна Республіка, то виникла потреба уніфікувати освітню справу й запровадити єдину загально-освітню систему. Але така система затвердилася далеко пізніше, аніж її освідомила собі більшість американських громадян.

Ще 1647-го року одна новоанглійська кольонія — Масачусетс запровадила ідею відповідальности за освіту всіх дітей органів самоврядування. Ця кольонія затвердила закон, за яким кожне місто з людністю понад 50 домовласників мусіло відкрити школу, де навчали б „читати й писати" а кожне місто з людністю понад 100 родин — школу підвищеного типу (ґремер скул), де дітей могли б готувати до університету. Цей закон поклав початок для теперішніх безплатних початкових і середніх (гайскул) шкіл, бо хоч тепер і нема вже того, щоб школи існували виключно на податки, але з'ясувалося, що вони на них можуть існувати.

Незабаром і кольонії Ню Гемшир та Конетикат пішли за прикладом кольонії Масачусетс. Середні кольонії, як ось Ню Джерзі й Пенсилвенія, мали так багато різних релігійних груп, що важко було тоді застосувати одну загальну систему освіти. Кожна релігійна група сама дбала за освіту своїх дітей. У південних кольоніях фарми та великі мастки були так розкидані, що освіта спочатку була віддана приватнім школам і приватнім учителям.

Коли кольонії здобули собі незалежність від Англії, перетворилися в стейти й об'єдналися, вони створили власну Конституцію. Тоді піднялось багато громадських голосів за створення одної системи народної освіти в цілій країні. Але з багатьох причин освіта, як функція федерального уряду, не ввійшла до Конституції, і освіта в новій Республіці стала на відповідальності кожного окремого стейту.

Проте, протягом перших десятиліть нашого існування, як незалежної нації, відповдальність за школи лежала на окремих виселках, селах і містах. Як наслідок цього, шкільне адміністрування й далі було різне по різних стейтах. Тоді почався рух за безплатні, оплачувані з податків, неконфесійні (без науки релігії) школи для всіх дітей, багатих і бідних, і ситуація почала змінюватися.

Рух за безплатні школи особливо ефективно позначився, коли президентом став Андрю Джексон (1828-1837), і цей рух відбувався одночасно з політичними реформами, що здійснювалися підчас його президентування. Одна з цих реформ була — зниження релігійних та власницьких кваліфікацій для права голосування та запровадження загального голосування чоловіків. Багато людей тоді зрозуміло, що коли країна хоче мати інтелігентних виборців і корисних громадян, то її діти мусять мати можливість здобути освіту громадським коштом.

Тепер існує велика подібність шкіл в усіх стейтах. Проте, вивершеної стандартизації нема ніде. Нема двох стейтів і двох шкіл [illegible] навіть в одному стейті абсолютно подібних, але всі мають одну спільну мету — навчити молодь, як думати, але не що думати, і приготувати їх бути інтелігентними громадянами.

ПЕРЕД ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ КОМІТЕТУ ЧЛЕНІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ У. В. У.

Зараз по основуючих Зборах, що відбулись 8 жовтня 1950 р. Виділ Комітету розпочав здійснювати намічені в цьому дні дії. Спершу доложив всіх зусиль, щоб зібрати всі адреси професорів, абсольвентів і студентів УВУ, що тепер живуть поза межами Німеччини. На місцях, де є достаточна їх скількість творять осередки, неначе філії Комітету. З признанням треба ствердити, що кожний осередок докладав великих трудів, щоб дати якнайбільшу матеріяльну підмогу Університетові.

Зі всіх осередків зорганізованих Комітетом на найкращі похвали заслуговує осередок в Шікаґо, що спромігся з імпрез вислати на руки Ректорату найповажнішу суму грошей. Дія творення Комітетом осередків — продовжується. Комітет поставив собі за мету навіть в найменшому скупченні українців — створити осередок, щоб тим дати змогу всім працювати для добра нашого Університету. Водночас Комітет розіслав по всіх гуртках і до окремих студентів та прихильників УВУ збіркові листи.

В місяці лютні Комітет скликав З'їзд професорів, абсольвентів та студентів УВУ. На цьому З'їзді голова Комітету проф. В. Лев і два члени Виділу прочитали свої доповіді, в яких прелеґенти змалювали матеріяльне і моральне положення УВУ. А по дискусії однозгідно ухвалили створити бодай асоціяцію професорів, доцентів, викладачів і асистентів, з метою консолідації їх, тісного зв'язку з УВУ та ідей української науки на еміґрації і підховання нових кадрів університетських науково-педагогічних працівників. На цьому зібранні, зараз по З'їзді вибрано Тимчасовий Комітет для підготовки Загального Зібрання асоціяції. Комітет виготовив проєкт статуту та вирішив скликати Загальні Збори дня 14 липня 1951 р.

В короткому часі по лютневому З'їзді — українська преса помістила скорочені доповіді, щоб обзнайомити неприсутніх з наміченими діями Комітету.

На жаль — неспромігся Комітет сам дати якусь поважнішу імпрезу із цих причин, що члени Виділу не живуть всі в одному скупченні, а на засідання доїжджають з далеко віддалених сторін. Крім цього на це зложились і обставини.

Тепер якраз Комітет розіслав повідомлення про Загальні Збори Комітету, які відбудуться в суботу, дня 14 липня 1951 р., год. 2 пополудні, в залі Мистецько-Літературного Клюбу, ч. 149 — 2. Ave. N. Y. C.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна!

Голоси Читачів

До статті І. Кедрина „Ви маєте дати..."

Серед наших журналістів, і то визначніших, маємо одного, що любить бути непопулярним, а властиво, за його власною дефініцією порушувати на сторінках нашої преси непопулярні справи та проблеми. Хтось, як він каже, мусить це робити для добра нашої загальної справи і цього ніхто не бере йому за зле, бо добре знаємо, що й лікарі часто приписують недужим прикрі і гіркі ліки.

Але зате можна мати застереження проти загального тону його статтей, а деколи й проти занадто поверховного (не прослідивши якслід факту чи справи) трактування наших злободенних справ у своїх статтях.

Свого часу, десь так на початку 1950 року, написав п. І. Кедрин у „Свободі" статтю, заголовка не пригадую, в якій в досить „нефортунний" спосіб накинувся на нових іміґрантів за їх замилування до закладання різних товариств і організацій на американському терені. Мимоходом, коли вже пишу про цю справу, згадаю, що за цю статтю прийшлося п. І. Кедринові проковтнути „гірку пігулку" на Четвертому Делегатському З'їзді „Самопомочі" в Нюарку від чільних представників з нової іміґрації. Саме життя виказує, котрі товариства і організації є життєві й останутъ ними, а котрі з них є звичайними ефемеридами.

Зате докладніше постараюся проаналізувати й обговорити його другу статтю „Ви маєте дати...", що появилася на сторінках „Свободи" з дня 30. червня 1951 р. На вступі згаданої статті стверджено, що жертвенність на загально-народні цілі серед українсько - американської спільноти страшенно впала. „Давні українські іміґранти — пише п. І. Кедрин — перестали давати, бо „втомилися" і злорадно показують пальцем на новоприбулих: „Ми мовляв, уже досить надавалися, тепер на вас черга". Нові ж ще не розгойдалися, все ще не відвикли думати категоріями діпістів на утримуванні ІРО. І наслідок такий, як про нього й писала „Свобода", коментуючи, що на 4 тисячі присутніх на Академії у честь Симона Петлюри в Ню Йорку, збірка дала несповна 2 тисячі. Погодімся, що було не 4, а три тисячі, то й так вислід скандальний. Бо, щоб отой патріот, який вважає своїм обов'язком прийти на таку українську державницьку маніфестацію в Ню Йорку, не вважав за свій самозрозумілий обов'язок дати бодай 1 доляра, то це дійсно скандал. І є над чим лементувати, і є над чим морочити собі голову, як зарадити лихові."

Хай дарують мені читачі, що я дозволив собі навести досить довгий уривок з вищенаведеної статті п. І. Кедрина, але зробив я це тому, щоб доказати, що автор підійшов до справи дуже загальниково і досить поверховно, бо не всі давні іміґранти перестали давати на народні цілі, і не всі показують пальцем на новоприбулих. Також знаю, що значний відсоток з новоприбулих уже „розгойдався" і відвик думати категоріями дипістів на утримуванні ІРО. Це стверджує життя, як також „Річне Звідомлення Кураторії Українського Народного Фонду" і ствердження офіційних чинників Українського Конґресового Комітету на річних нарадах, що новоприбулі вложили поважний вклад до Українського Народного Фонду. Також уважаю, що не треба одного випадку, що заіснував на Академії у честь сл. п. Симона Петлюри в Ню Йорку, узагальнювати, а краще пошукати причин, але у „джерел", чого нажаль п. Кедрин і інші автори, що писали на цю тему, не зробили. Автор цих рядків міг би подати деякі причини для висвітлення цієї делікатної, і заразом болючої теми, але зробить це при іншій нагоді. Наразі порадить п. Кедринові й іншим авторам, що писали на цю тему, застановитися: Чому дописала збірка на Академії у честь сл. п. ген. Чупринки-Шухевича у тому самому Ню Йорку?

А що на Український Народний Фонд зібрано тільки 102,000 долярів, то чи не вважає часом п. Кедрин, що одною з причин незадовільного стану збірки є це — що Фінансовий Комітет для допомоги Українській Національній Раді в ЗДА переводив і переводить дальше свої збірки? Незадовго появиться певно ще одна збірка, бо вже появилося на горизонті т-во сприяння Українській Національній Гвардії.

А тепер приступимо до нібито суттєвої справи статті під шумним заголовком „Ви маєте дати..." Автор наводить майже дослівно оголошення у „Свободі" і лист до заможніших громадян Комітету для придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку, хоча назви місцевости не подано. Комітет, що так любується наказуючим словом „хай" і виготовлює оголошення і листи в такому категоричному тоні, як пишеться у статті, це Комітет, що діяв і ще діє у славному городі Ню Йорку. У Комітеті, що удостоївся такої уваги п. І. Кедрина, засідає 6 давних і 6 нових іміґрантів. Здається, що по демократичному. А вже ревеляцією і для шановного автора і певно для читачів хай буде це, що згадане оголошення і листи редагував товариш по перу п. Кедрина, визначний діяч з давніх іміґрантів. Не робив цього новоприбулий, якому можна б дуже легко пришити недемократичний епітет. Запевняємо п. Кедрина, що може декому й не подобається категоричний тон у згаданих оголошеннях і листах, але це акції придбання фондів на УНД не пошкодило.

Зате міг би пошкодити п. Кедрин своїми іншими заввагами, що вказують на його незнання відносин з-перед 20 літ. Автор зробив ведмежу прислугу нашій акції, а скривдив чотирьох визначних громадських діячів, з яких двох не грало жадної ролі „в невеселій бувшій історії Народного Дому". Одного з них ще тоді не було в Ню Йорку, а другий не брав ще в тому часі більшої участи в громадському житті.

Вправді двох членів Комітету мало зв'язок з колишнім Народним Домом і можливо 25 літ тому були „недосвідчені в бизнесових справах", але їхня участь у Комітеті, що складався з 12 осіб, а тепер поширений до 19, не тільки не шкодить справі, а приносить й деяку користь, бо ж на помилках вчимося. Дозволимо сумніватись, чи того роду статті приносять користь українсько - американській спільноті.

М. Лисогір

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВІСТІ З ФИЛАДЕЛФІЇ

Місяць червень позначився у Филаделфії багатством імпрез і доповідей.

В Літературно-мистецькому Т-ві мистець Петро Мегик виголосив доповідь про Петра Холодного. Наш мистець говорив не лише з великим пієтизмом про свойого великого вчителя, але й старався визначити правдиве місце Холодного в історії нашого мистецтва. Доповідь була ілюстрована двадцятьма оригінальними картинами визначного маляра (ці картини в посіданні одного громадянина, який живе тепер у Филаделфії) та деякими відбитками, висвітлюваними при помочі епідіяскопу. Після доповіді проведено гутірку, в якій деякі учасники вечора ділились із приявними спогадами про визначного мистця-громадянина.

Другу доповідь зорганізував Филаделфійський відділ СУНД. Доповідачем був голова УВАН, проф. Михайло Ветухів, а темою доповіді: „Принципи української духової соборности". Доповідач — ствердивши існуючі різниці в українському народі з уваги на територіяльну приналежність населення різних частин української землі — визначив теж причини тих різниць, як біологічно-природничі та й історично соціологічні. На його думку цих різниць не треба прикривати, але навпаки висвітлювати і взаїмною толеранцією вирівнювати. Після доповіді відбулась пожвавлена дискусія, в якій висловлювались представники різних політичних переконань. Доповідь виявила велике громадське зацікавлення темою, бо зібрала дві сотні слухачів.

Відзначення 25-их роковин від дня смерти Головного Отамана Симона Петлюри, що повинно було стати осередочною імпрезою на довгий час, було у Филаделфії надто скромне. Комітет святкування не лише не спромігся зорганізувати більшого маштабу маніфестації, як це мало місце в Ню Йорку, чи в інших містах, але й задовольнився другорядною мистецькою програмою, яка була млява і слабенька. Навіть для деклямації підібрано вірш щойно початкуючого віршописця тоді, як до вибору є відомі твори наших передових майстрів пера. Окрасою свята, що відбувалось у залі Українського Горожанського Клюбу, була святкова промова генерального штабу генерала поручника Павла Шандрука, який в ядерних словах схарактеризував усю велич постаті Симона Петлюри та його значення для української історії. Промовця треба було обов'язково попередити, що на залі нема ні одного чужинця, щоб не повторяв своєї промови в англійській мові. Обі інші промови місцевих громадян не на висоті святкової хвилини.

Місяць червень — це час закінчення шкільного року, яке пов'язане було у Филаделфії з імпрезами. Такі імпрези з нагоди закінчення навчального року відбулись в Академії СС. Василіянок, у школі СС. Василіянок, у катедральній школі та й у школі Святомиколаївської церкви. У всіх цих імпрезах наша молодь виказала багато таланту та й гарні осяги нашого вчительства. Говорячи про школи, треба теж згадати звітний концерт учнів музичної школи п. З. Маркович. Цей вечір приніс специяльну втіху батькам, які приділюють увагу виробленні мистецьких здібностей у дітвори.

Кінець місяця червня занотував початок вакаційного сезону. Рухливий Пласт за ініціятивою старших пластунок зорганізував десятиденний табор для пластунок під Филаделфією, започатковуючи цим літнє пластове таборування.

Т.

ДІТРОЙТ, Міш.

Жалібна Академія пам'яти жертв штучного голоду 1932-33 рр. в Україні під Совєтами.

1-го липня ц. р. пополудні в залі Ам. - Українського Осередка при Карпентер, за почином Демократичного Об'єднання бувших Репресованих Українців зпід Совєтів, філії у Дітройті — за згодою Федерації Українських Установ Мішіґену — відбулася Жалібна Академія пам'яти жертв штучного голоду в рр. 1932-33 в Україні під Совєтами.

Академію відкрив Теодор Демяненко. Пам'ять померших з голоду 7-8 мільйонів українців ушанували приявні встанням з місць і співом „Вічная пам'ять".

Реферат виголосив П. Маляр. Він заявив, що наш обов'язок допомогти світовії західної демократії зрозуміти підсовєтську дійсність, без чого є неможливе розуміння загрози комунізму для вільного людства.

ДОБРУС приготовляє видання матеріялів про масове народовбивство в Україні по англійськи.

Промовець широко говорив про причини штучного голоду в Україні в рр. 1932-33 і дійшов до висновку, що „українська революція, яка ішла виразно в напрямі віднови української державности, станула до рішучого зудару з московським комунізмом, який став на шлях творення Червоної Московської Імперії. Большевицькій імперії була потрібна кольонія, а не самостійна Україна. Щоб винищити саму субстанцію української нації, було організоване Москвою тотальне народовбивство в Україні".

Згодом це народовбивство в ССCP набрало характеру системи і воно виявилося у виді вивозів „у віддалені місця СССР", вимордування по тюрмах підчас відступів, відвезення в конц.-табори репатрійованих з примусових робіт у Німеччині і в Австрії, ліквідації сіл і т. д.

Поет Олекса Веретенченко прекрасно виголосив свої дві поезії про голод в Україні.

Проф. д-р Іван Розгін, свідок розкопів масових могил вбитих українців у Вінниці, розповів про ті жахливі речі.

Д-р Софія Парфанович відчитала виймки з своєї книжки „У Києві в 1940-ому році", місця про голод в Україні.

Колишній селянин з Полтавщини Сергій Тимошенко, як наочний свідок голоду в рр. 1932-33, переповів, що він особисто пережив у ті часи.

Евген Маслюк відіграв вдало на фортепіяні два твори.

На заклик В. Довгания зібрано $52 на фонд видання матеріялів про совєтське народовбивство в Україні по англійськи.

Академія закінчилася відспіванням українського національного гимну.

Е. Я.

„І ПІШЛА СІЧА". Артист РЕЙНАРОВИЧ (Султан) і ЧАЛИЙ (Карась) в опері „Запорожець за Дунаєм". До вистави цієї опери в Ньюарку в Wilemay Hall (проти City Hall), 929 Broad St., у суботу, 14-го липня, в 8. год. ввечорі. (огол.)

Шукають Своїх Рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках була надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки, не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАД-Комітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19936 Лущакевич Дмитра від Крупи Володимира і Миколи.

19937 Багатий американець українського походження (46 р.) хоче пізнати дівчину, або вдову (від 25 до 35 років), щоб з нею одружитися.

19938 Свою родину, зокрема доньки Катерину, Анастазію і Пазю з с. Кропивник (Добромиль) від Григорія Геков Андрушевича. **Всі українські газети по той залізної заслони просимо передрукувати.**

19939 Маль-Малюту Теодора, сотника від Сущука Адама.

19940 Білоус Антона і Миколу, обох з с. Преображенка від Білоуса Гната.

19941 Нижник Михайла і Турянського Петра, обох з с. Липиця Долішня (Рогатин) від Сторожчука Олександра.

19942 Солюк Івана з с. Борсуки (Волинь) від брата Степана Дацюка.

19943 Шиманського Петра і його дружину (розведену) доньку Григорія Кравченка з Київщини від Садловського Івана.

19944 Дудаш Іван, рідного брата і Микула Івана, вуйка від Дудаш Петра.

19945 Щербан Юстину з с. Лисовичі (Стрий) від Мельник Анни.

19946 Карпів Олексу і Дмитра з с. Клубівці (Товмач), які по скінченні війни були в Німеччині і Австрії від батька Йосипа Карпова. **Всі українські газети в Европі просимо передрукувати.**

19947 Греба Михайла та Юрка з с. Залужа (Мукачів) від Греба Юрка, с. Василя.

19948 Чабан Степана і Олексу від Чабан Анни д. Олекси з с. Поушівка (Чортків).

19949 Кузів Катерину з с. Воскресінці (Рогатин) від брата Кузів Антона. **Українські газети в Европі просимо передрукувати.**

19950 Кравчук Андрія від брата Павла Кравчука.

19951 Макух Яцка і Параску, Марію з Посипанків Тирпак та її дітей Івана, Миколу, Петра, Анну, Євку і Марію як також тітку Посипанко Параску від Марії Макух Пісарек.

19952 Федчишина Дмитра від Григорія Мельниченка.

19953 До людей доброї волі. Хто виставить афідевіт для бездітнього подружжя в Бразилії?

19954 Морус Магдалину з Ганачова (Перемишляни) від Михайла Беднажа.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
101 S. 13th St., Philadelphia, Pa.

АМЕРИКА, ІЗРАЇЛЬ І СОВЄТИ

Вашинґтон. — Як тільки Злучені Держави проголосили, що дають Державі Ізраїль позичку в сумі $100,000,0000 почала совєтська пропаґанда гостро атакувати ізраїльський уряд, що той „підлещується Вашинґтонові". Ізраїльське посольство в Москві ізольовано, а в усіх сателітських країнах загострено виїзд до Ізраїля, не дозволяючи на виїзд навіть тим, що вже мали дозвіл і пашпорти. Таке читаємо в „Америкен Ліджен Меґезин" за липень у статті, в якій з'ясовується „техніку великої брехні", яку застосовують Совєти до Ізраїля. Статтю, затитуловану „Ізраїль проти Совєтів", написав Віктор Ласкі. Він каже, що совєтська пропаґанда голосить по радіо, що ізраїльський премʼєр, Бен Ґуріон, „кооперує з націстами Західної Німеччини" та готує для жидів нову різню. Шукаючи причин такої наглої й гострої зміни Совєтів у відношенні до Ізраїля, Ласкі твердить, що Совєти були певні, як тільки постала в 1948 році ізраїльська держава, що вона опиниться в руках комуністів, а як ні, то що її вдасться підбити при допомозі п'ятої колони. Це одначе не вдалось і тому тепер Москва почала новий наступ, але на інший лад.

СЕНАТОР КІФОВЕР: СТАЛІН РЕКЕТІР

Ню Йорк. — Сенатор Естес Кіфовер, демократ з Тенесі, промовляючи в МекМилен Театрі на Колумбійськім Університеті з нагоди нарад „Коломбія Юніверзіті Соммер Сешен Інстітют", піддав гострій критиці американську закордонну політику, закидуючи їй, що вона в більшості випадків є неґативною. Від довшого часу, говорив сенатор Кіфовер, американська закордонна політика кермується тим, що Росія готова зробити в найближчій будуччині, чи чого не зробить. Але чи в нашій домашній політиці руководимося тим, що думають чи не думають робити рекетіри? — питав сен. Кіфовер. В такий самий спосіб дораджував сенатор поступати Злученим Державам з примхами рекетіра Сталіна. Він цього переконання, що якби вільні нації пильно берегли міжнародних законів і настоювали, щоб вони були здійснювані, то це було б кінцем тоталітаризмів. Сенатор Кіфовер став популярною фігурою в цілій Америці від часу, як перебрав уряд голови Сенатської Комісії Досліджування Зисчинів. Переслухання цеї Комісії, які були відбулись в Ню Йорку і були передавані по телевізії, були одною з найбільших сензацій та з'єднали собі всюди загальне признання. Але праця була понад сили сенатора й він по тих переслуханнях зрезигнував з головства Комісії.

Південна Корея протестує

Сеул, Корея, 12 липня. Вістка про комуністичні передумови перемир'я, зокрема домагання відновлення передвоєнного стану та поділ країни на 38-мій паралелі, викликала хвилю протестів з боку південно-корейського уряду і населення. По цілій країні відбуваються масові демонстрації проти того, щоби корейське населення на північ від паралелі знову залишати в жертву на політичні експерименти жорстокого комунізму.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФРЕНКФОРД, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. липня, в домі Укр. Горожан на Wakeling. Проситься всіх, що платять піврічно, заплатити свої вкладки, бо секретар не буде ходити по домах. — Т. Радинський, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться у вівторок, 17. липня, в год. 7:30 ввечорі, в парафіяльній галі, 305 Hudson Ave. Проситься всіх членів прибути і вислухати звіту контрольорів, як рівнож взяти участь у нарадах в справі пікніку, що відбудеться ще цього місяця. Теж пригадується всім довгуючим, щоби вирівняли свої залеглости. — За уряд: В. Колданський, предс.; А. Іванів, фін. секр.; І. Бойчук, кас.; Р. Пристай, рек. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 15. липня, в год. 3:30 пополудні, в парафіяльній галі, 235 Карбон вул. Уряд просить членів явитися і забрати свої дивіденди. Довгуючі члени повинні вирівняти свої довги. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас,; А. Данилюк, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 19. червня 1951 р. помер у 23. році життя

ЕВГЕН САЛЮК,

член 204 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний родився в Джерзі Сиги, Н. Дж. Оставив у великому смутку батька Григорія, діда, тету і вуйка.

Похорон відбувся в пятницю, 22. червня з похоронного заведення до укр. катол. церкви св. Петра й Павла в Джерзі Ситі та цвинтар Holy Cross в Arlington, N. J. — В. Й. П.!

В. Гасій, секр.

У посмертній згадці, проголошеній в „Свободі", за бл. п. ІВ. ПЕТРІВ, що помер 21. квітня 1951 р., пропущено його жінку Стелу (Анастазію).

ТАРЗАН, ч. 2631. Світ самотности

LOST IN THIS PREHISTORIC, TIMELESS WORLD, WITHOUT SENSE OF DIRECTION, SINCE THE SUN REMAINED CONSTANT AT ZENITH, THEY TRUDGED ON IN SEARCH OF THE VALLEY WHEREIN LAY THE MOLE.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

WHILE TARZAN ROMPED WITH THE BABY MASTODON, THE OTHERS MADE CAMP AT THE EDGE OF THE FOREST.

WHEN THEY AWOKE, THE MASTODONS HAD LEFT, AND THEY FELT DEPRESSED BY A STRANGE SENSE OF IMPENDING EVIL.

Загублені в цьому праісторичному позачасовому світі, без доцільного напряму руху від тоді як сонце постійно стояло в зеніті, вони плентались у пошуках долини, в якій був мол.

Поки Тарзан возився з маленьким мастадонтом, інші влаштовували табір край лісу. Коли вони прокинулись, мастадонтів уже не було, і вони почували себе пригнобленими дивною свідомістю зависаючого над ними зла.